

สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของชุมชน

๑. ข้อมูลทางกายภาพ

๑. ที่ตั้งและอาณาเขต

เทศบาลตำบลท่าเสา ได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลตำบล เมื่อวันที่ ๑๗ เดือนกรกฎาคม ๒๕๕๑ และสำนักงานเทศบาลตำบลท่าเสา ตั้งอยู่ที่บ้านม่อนดินแดง หมู่ที่ ๑๐ อยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ ๑๗ องศา ๓๐ ลิปดา และ ๑๐ องศา ๓๐ ลิปดาเหนือ กับเส้นแวงที่ ๑๐๐ องศา ๐๕ ลิปดา และ ๑๐๑ องศา ๑๑ ลิปดาตะวันออก อยู่ห่างที่ว่าการอำเภอเมืองอุตรดิตถ์และศาลากลางจังหวัดอุตรดิตถ์ทางทิศเหนือประมาณ ๓ กิโลเมตร และอยู่ห่างจากกรุงเทพ โดยทางรถไฟ ๔๘๕ กิโลเมตร โดยทางรถยนต์ ๔๙๑ กิโลเมตร เทศบาลตำบลท่าเสา มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น ๒๕ ตารางกิโลเมตร

๒. อาณาเขต

เทศบาลตำบลท่าเสา มีอาณาเขตติดต่อกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ต่างๆ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	เทศบาลตำบลน้ำริด อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์
ทิศใต้	ติดต่อกับ	เทศบาลตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	เทศบาลเมืองอุตรดิตถ์ จังหวัดอุตรดิตถ์
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	องค์การบริหารส่วนตำบลชัยจุมพล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์

๓. สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะทางภูมิประเทศของเทศบาลตำบลท่าเสา ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบเชิงเขาและที่ราบลุ่ม สภาพความลาดชันจะมีความลาดชัน ประมาณ ๒-๕ %

๔. แหล่งน้ำและปริมาณน้ำฝน

แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

- บ่อน้ำตื้น	จำนวน ๒ แห่ง (หมู่ที่ ๓,๖)
- บ่อบาดาลสาธารณะ	จำนวน ๒๓ แห่ง
- ประปาหมู่บ้าน	จำนวน ๑๗ แห่ง (หมู่ที่ ๑-๑๐)
- ประปากรมอนามัย	จำนวน ๒ แห่ง (หมู่ที่ ๑, ๔)

๕. ข้อมูลแหล่งน้ำสาธารณะตำบลท่าเสา

ที่	รายชื่อแหล่งน้ำ	สถานที่	ปริมาณพื้นที่/ ความยาว
๑	คลองแม่พร่อง	หมู่ที่ ๑	กว้าง ๓๐.๐๐ ม. ยาว ๑,๒๐๐.๐๐ ม. ลึกประมาณ ๓.๐๐ ม.
๒	คลองห้วยไผ่	หมู่ที่ ๑ - หมู่ที่ ๒	กว้าง ๓๐.๐๐ ม. ยาว ๑,๐๐๐.๐๐ ม. ลึกประมาณ ๓.๐๐ ม.
๓	หนองบัว	หมู่ที่ ๒	พื้นที่ ๒๒ ไร่ ๑ งาน ๒๖ ตารางวา
๔	เหมืองปู่หนู	หมู่ที่ ๓	กว้าง ๖.๐๐ ม. ยาว ๙๐๐.๐๐ ม. ลึกประมาณ ๒.๕๐ ม.
๕	หนองสองห้อง	หมู่ที่ ๔	พื้นที่ ๑๔ ไร่
๖	บ่อมะขามป้อม	หมู่ที่ ๕	พื้นที่ ๕ ไร่
๗	หนองจอก	หมู่ที่ ๕	พื้นที่ ๒ ไร่

๘	หนองขาหย่าง	หมู่ที่ ๕	พื้นที่ ๔ ไร่ ๒ งาน
๙	หนองข้างเพรียง	หมู่ที่ ๖	พื้นที่ ๓๔ ไร่
๑๐	คลองห้วยด้วน	หมู่ที่ ๘	กว้าง ๖ - ๑๐ ม. ยาว ๘๐๐.๐๐ ม. ลึกประมาณ ๓.๐๐ ม.
๑๑	คลองด้วน	หมู่ที่ ๙	พื้นที่ ๔ ไร่ ๑ งาน ๙๔ ตารางวา

๖. ประชากร

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ครัวเรือน	ชาย	หญิง	รวม
๑	บ้านคลองห้วยไผ่	๕๐๒	๔๓๗	๕๐๐	๙๓๗
๒	บ้านหนองบัว	๔๙๙	๔๓๔	๕๐๐	๙๓๔
๓	บ้านหนองผา-นาโป่ง	๑,๒๒๑	๙๔๕	๑,๐๘๔	๒,๐๒๙
๔	บ้านหนองคำฮ้อย	๘๒๒	๙๒๘	๑,๐๒๕	๑,๙๕๓
๕	บ้านหนองหิน	๖๓๖	๖๖๙	๗๗๑	๑,๔๔๐
๖	บ้านม่อนดินแดง	๖๐๑	๗๗๘	๘๑๔	๑,๕๙๒
๗	บ้านบดง	๔๗๗	๓๙๐	๔๓๓	๘๒๓
๘	บ้านดงตะขบ	๑,๓๔๗	๑,๔๕๕	๔๙๔	๑,๙๔๙
๙	บ้านหนองหิน	๓๓๖	๔๖๗	๕๓๓	๑,๐๐๐
๑๐	บ้านม่อนดินแดง	๓๕๘	๕๓๖	๕๕๖	๑,๐๙๒
รวม		๖๗๙๙	๗,๐๓๙	๖,๗๑๐	๑๓,๗๔๙

๗. เส้นทางคมนาคม

มีการคมนาคมทางบกเป็นหลักสภาพโดยทั่วไปของถนนภายในหมู่บ้านเป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก, ถนนลาดยาง และลูกรัง โดยสามารถแยกออกเป็น

หมู่ที่ ๑ บ้านคลองห้วยไผ่

- ถนนคอนกรีต จำนวน ๑๐ สาย ระยะทาง ๒.๘๗ กิโลเมตร
- ถนนลาดยาง จำนวน ๑ สาย ระยะทาง ๑.๘๐ กิโลเมตร

หมู่ที่ ๒ บ้านหนองบัว

- ถนนคอนกรีต จำนวน ๑๕ สาย ระยะทาง ๒.๒๐ กิโลเมตร

หมู่ที่ ๓ บ้านหนองผา – นาโป่ง

	- ถนนคอนกรีต	จำนวน ๑๖ สาย	ระยะทาง ๓.๘๗ กิโลเมตร
	- ถนนลาดยาง	จำนวน ๑ สาย	ระยะทาง ๑.๕๐ กิโลเมตร
หมู่ที่ ๔ บ้านหนองคำฮ้อย			
	- ถนนคอนกรีต	จำนวน ๑๕ สาย	ระยะทาง ๓.๑๕ กิโลเมตร
	- ถนนลาดยาง	จำนวน ๑ สาย	ระยะทาง ๔.๑๖ กิโลเมตร
หมู่ที่ ๕ บ้านม่อนดินแดง			
	- ถนนคอนกรีต	จำนวน ๑๔ สาย	ระยะทาง ๓.๓๕ กิโลเมตร
หมู่ที่ ๖ บ้านบดง			
	- ถนนคอนกรีต	จำนวน ๑๖ สาย	ระยะทาง ๓.๘๒ กิโลเมตร
	- ถนนลาดยาง	จำนวน ๑ สาย	ระยะทาง ๓.๔๐ กิโลเมตร
หมู่ที่ ๗ บ้านดงตะขบ			
	- ถนนคอนกรีต	จำนวน ๙ สาย	ระยะทาง ๒.๓๕ กิโลเมตร
หมู่ที่ ๘ บ้านดงตะขบ			
	- ถนนคอนกรีต	จำนวน ๗ สาย	ระยะทาง ๑.๖๑ กิโลเมตร
	- ถนนลาดยาง	จำนวน ๑ สาย	ระยะทาง ๒.๑๓ กิโลเมตร
หมู่ที่ ๙ บ้านหนองหิน – หนองห้า			
	- ถนนคอนกรีต	จำนวน ๑๑ สาย	ระยะทาง ๑.๗๔ กิโลเมตร
หมู่ที่ ๑๐ บ้านม่อนดินแดง			
	- ถนนคอนกรีต	จำนวน ๓ สาย	ระยะทาง ๐.๔๗ กิโลเมตร

โดยมีถนนที่ใช้ติดต่อเชื่อมระหว่างหมู่บ้านต่าง ๆ ได้แก่

- ถนนบรมอาสน์
- ถนนอินใจมี
- ถนนทางหลวงหมายเลข ๑๐๔๕
- ถนนหนองคำฮ้อย – ม่อนดินแดง

๘. ข้อมูลสาธารณูปโภค

การไฟฟ้า

- ส่วนใหญ่ประชาชนมีไฟฟ้าเข้าถึง มีไฟฟ้าใช้เกือบทุกหลังคาเรือน และมีไฟฟ้าสาธารณะรายทางแต่ยังไม่ครอบคลุมทั่วทั้งหมู่บ้าน

๙ ข้อมูลสิ่งก่อสร้างและสถานที่ราชการ

หน่วยธุรกิจในเขตเทศบาลตำบล มีดังนี้

- ปั๊มน้ำมันและก๊าซ	จำนวน	๔	แห่ง
- โรงแรม	จำนวน	๓	แห่ง
- โรงสีข้าวขนาดใหญ่	จำนวน	๒	แห่ง
- ร้านอาหาร	จำนวน	๒	แห่ง
- โรงบรรจุก๊าซ	จำนวน	๒	แห่ง

สถานศึกษา มีดังนี้

- โรงเรียนวัดอรัญญิกการาม ตั้งอยู่หมู่ที่ ๔ เปิดสอนระดับชั้นประถมศึกษา (ป.๑-ป.๖)
- โรงเรียนม่อนดินแดงวิทยาคม ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑๐ เปิดสอนระดับชั้นประถมศึกษา (ป.๑-ป.๖)
- โรงเรียนวัดดอย ตั้งอยู่หมู่ที่ ๖ เปิดสอนระดับชั้นประถมศึกษา (ป.๑-ป.๖)
- โรงเรียนพิชัยดาบหัก ตั้งอยู่หมู่ที่ ๘ เปิดสอนระดับชั้นประถมศึกษา (ป.๑-ป.๖)
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียนบ้านม่อนดินแดง ตั้งอยู่หมู่ที่ ๔ โรงเรียนวัดอรัญญิกการาม
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียนโรงเรียนพิชัยดาบหัก๑ ตั้งอยู่หมู่ที่ ๘

สาธารณสุข มีดังนี้

- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่าเสาตั้งอยู่หมู่ที่ ๕ มีบุคลากร จำนวน ๔ อัตรา
- โรงพยาบาลค่ายพระยาพิชัยดาบหัก ตั้งอยู่หมู่ที่ ๘ มีบุคลากรอย่างเพียงพอและสามารถรับ

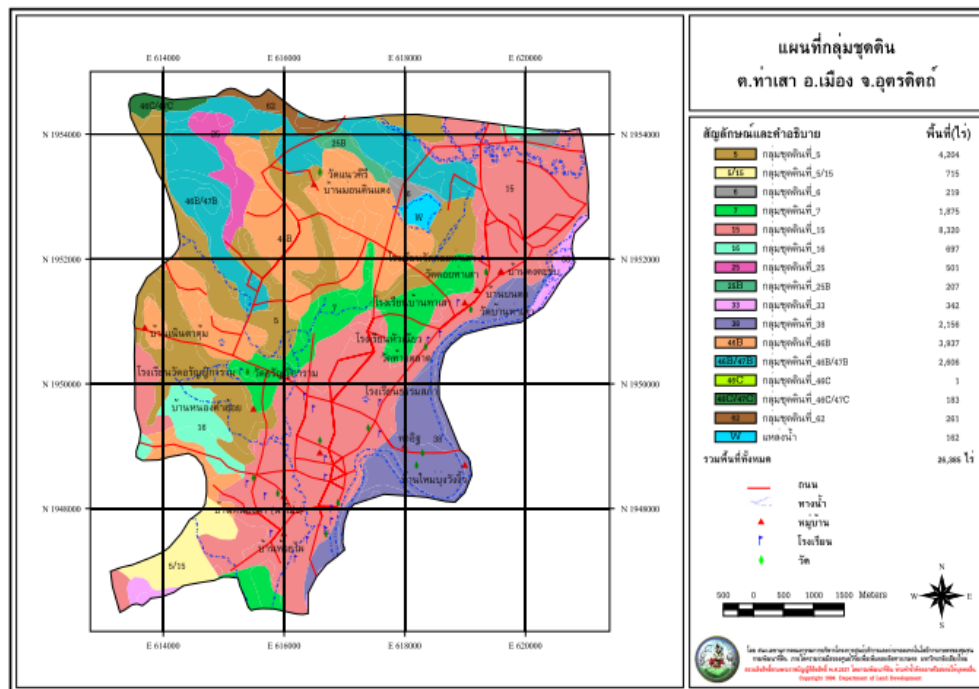
คนไข้ได้เป็นจำนวนมาก จำนวนเตียงคนไข้ ๗๐ เตียง

- ศูนย์สาธารณสุขมูลฐาน จำนวน ๑๐ แห่ง (หมู่ที่ ๑-๑๐)

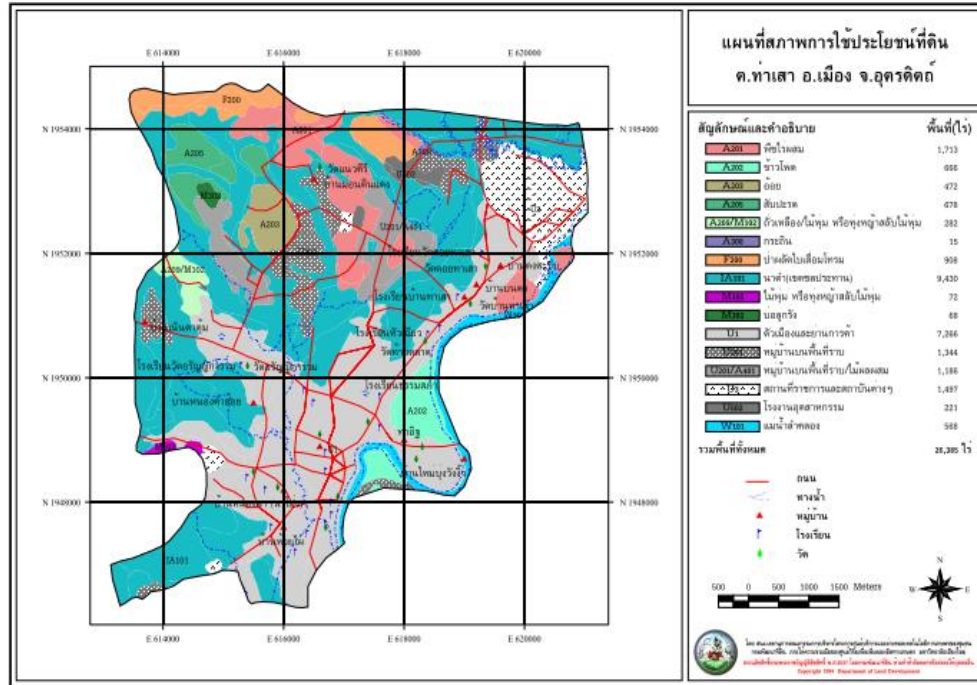
ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีดังนี้

- หน่วยบริการประชาชนม่อนดินแดง ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑๐
- จังหวัดทหารบกจังหวัดอุดรดิตถ์ ค่ายพระยาพิชัยดาบหัก ตั้งอยู่หมู่ที่ ๘
- หน่วยบริการสารวัตรทหาร (มณฑลทหารบก) ตั้งอยู่หมู่ที่ ๘

รูปภาพแผนที่กลุ่มชุดดิน ตำบลท่าเสา

รูปภาพแผนที่สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลท่าเสา

๗. กลุ่มชุดดิน และ ความเหมาะสมของดิน

กลุ่มชุดดินที่ ๓

ลักษณะโดยทั่วไป : เนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว ดินบนเป็นสีเทาเข้ม สีน้ำตาลปนเทาเข้ม ดินล่างเป็นสีเทาหรือน้ำตาลอ่อน มีจุดประสีน้ำตาลแก่ สีน้ำตาลปนเหลือง สีแดงปนเหลือง พบตามที่ราบลุ่มหรือที่ราบเรียบ เป็นดินลึก มีการระบายน้ำเลว ฤดูฝนช่วงน้ำลึก ๒๐-๕๐ ซม. นาน ๓-๕ เดือน ฤดูแล้งดินแห้งแตกกระแหงเป็นร่องกว้างลึก ถ้าพบบริเวณชายฝั่งทะเล มักมีเปลือกหอยอยู่ในดินชั้นล่าง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง มีปฏิกิริยาดินเป็นกรดปานกลางถ้าเป็นกรดเล็กน้อย มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๕.๕ - ๖.๕ ส่วนดินชั้นล่างหากมีเปลือกหอยปะปน จะมีปฏิกิริยาเป็นด่างอ่อนหรือมีค่าความเป็นด่างประมาณ ๗.๕-๘.๐ ได้แก่ชุดดินสมุทรปราการบางกอก ฉะเชิงเทรา พินาย บางแพ และสิงห์บุรี ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวส่วนใหญ่ใช้ทำนา หรือยกทรงปลูกพืชผักและไม้ผล ซึ่งไม่ค่อยจะมี

ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน แต่ถ้าเป็นที่ลุ่มมากๆ จะมีปัญหาเรื่องน้ำท่วมในฤดูฝน

การจัดการดิน	พืชไร่	ปลูกพืชไร่ได้หลังฤดูเก็บเกี่ยวข้าว ต้องมีแหล่งน้ำ ปรับปรุงดินโดยการปลูกพืชตระกูลถั่ว แล้วไถกลบ รวมทั้งการใช้ปุ๋ยเคมีทดแทนธาตุอาหารที่ถูกดูดไปใช้ พืชไร่หลังฤดูเก็บเกี่ยว ได้แก่ ถั่วเขียว ถั่วเหลืองอายุสั้น บางชุดดินปลูกพืชผักได้ เช่น ข้าวโพดหวาน และข้าวโพดฝักอ่อน
	นาข้าว	การเตรียมดินการทำนาทั่วๆ ไป มีการไถตะ ไถแปร และคราดก่อนปักดำการปลูกข้าว ถ้าใช้พันธุ์ข้าวที่ไวต่อช่วงแสงควรใช้พันธุ์ที่มีช่วงเก็บเกี่ยวในเดือน ธ.ค. เช่น กข. ๒๗ หรือ พันธุ์ข้าวที่ไม่ไวต่อแสง มีอายุเก็บเกี่ยว ๑๓๐ วัน หรือมากกว่า เช่น กข. ๑๑
	ไม้ผลและไม้ยืนต้น	การปลูกไม้ผล การจัดการดินโดยยกร่องให้สูง ขุดร่องน้ำรอบที่ และระหว่างร่องปลูกเป็นช่วงๆ ตามความเหมาะสมเพื่อระบายน้ำ ทำคันดินล้อมรอบป้องกันน้ำท่วมจากแม่น้ำ การใช้ปุ๋ยเหมือนกลุ่มดินที่ ๒ ไม้ผลที่เหมาะสมมี ส้มเขียวหวาน มะม่วง

กลุ่มชุดดินที่ ๕

ลักษณะโดยทั่วไป : เนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว ดินบนเป็นสีเทาแก่ สีนํ้าตาลปนเทา ดินล่างเป็นสีเทาหรือสีเทาอ่อน มีจุดประสีนํ้าตาลแก่และสีนํ้าตาลปนเหลือง ตลอดชั้นดินมักพบก้อนสารเคมี เหล็ก และแมงกานีสปะปนอยู่ในพื้นที่ปลูกของไม้ผลแต่ละชนิดชั้นดินลึกดินกลุ่มดินนี้ เกิดจากพวกตะกอนลํานํ้าและเป็นดินลึก มีการระบายน้ำเลว พบในพื้นที่ราบเรียบตามลาดตะพักลํานํ้าค่อนข้างใหม่ และลานตะพักลํานํ้าระดับต่ำ น้ำแช่ขังลึกน้อยกว่า ๓๐ ซม. นาน ๓-๕ เดือน ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติค่อนข้างต่ำถึงปานกลาง pH ๕.๕-๖.๕ แต่ถ้าดินมีก้อนปูนปะปนในดินชั้นล่าง ดินชั้นนี้จะมีปฏิกิริยาเป็นด่างอ่อน pH ๗.๕ - ๘.๐ ได้แก่ ชุดดินหางดง และพาน

ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวส่วนใหญ่ใช้ทำนา ในบริเวณที่มีแหล่งน้ำใช้ปลูกพืชไร่ พืชผัก และยาสูบ ในช่วงฤดูแล้ง ข้าวที่ปลูกโดยมากให้ผลผลิตค่อนข้างสูง

ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน : ในฤดูน้ำแช่ขังนาน ๓ - ๕ เดือน ดินมีการระบายน้ำเลว

การจัดการดิน	พืชไร่	ปลูกพืชไร่ได้หลังฤดูเก็บเกี่ยวข้าว เช่น ถั่วเขียว ถั่วเหลือง ยาสูบ ข้าวโพด การปลูกพืชไร่ควร มีแหล่งน้ำ การปรับปรุงดิน ควรทั้งเศษพืชหรือฟางข้าวคลุมดิน ปลูกพืชตระกูลถั่วเป็นปุ๋ยพืชสด เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้กับดิน
	นาข้าว	การเตรียมดินปลูกข้าวเหมือนกลุ่มดินที่ ๔ การใช้พันธุ์ข้าวเหมือนกลุ่มดินที่ ๔ การใช้ปุ๋ยเหมือนกับกลุ่มดินที่ ๑ แต่กลุ่มดินนี้มีธาตุ k ที่เป็นประโยชน์ต่อข้าวต่ำ การใช้ปุ๋ยเคมีควรพิจารณา การเพิ่มธาตุ k เข้าไปด้วยในอัตรา ๖ กก. k๒๐/ ไร่ สำหรับการปลูกข้าวหรืออาจใช้ปุ๋ย N-P-K ทดแทนสูตร ๑๖-๑๖-๘ หรือสูตรใกล้เคียงในอัตรา ๒๐-๓๕ กก./ ไร่ ใส่ครั้งที่ ๑ ครั้งที่ ๒ ใช้ปุ๋ย ๔๖-๐-๐ ใส่ในอัตรา ๕-๑๕ กก./ ไร่ ช่วงข้าวตั้งท้อง
	ไม้ผลและไม้ยืนต้น	ขุดร่องระบายน้ำในฤดูฝน และใช้เก็บกักน้ำในฤดูแล้ง ปลูกไม้ผลระหว่างร่องน้ำหรือปลูกไม้ผลบนกองดินแบบจอมปลวกตามระยะปลูกของไม้ผลแต่ละชนิด ทำคันดินล้อมรอบป้องกันน้ำท่วม และสูบน้ำเมื่อมีมากเกินไป ไม้ผลที่เหมาะสมมี มะม่วง พุทรา ชมพู่ กล้วย

กลุ่มชุดดินที่ ๖

ลักษณะโดยทั่วไป : เนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว ดินบนเป็นสีเทาแก่ ดินล่างมีสีน้ำตาลปนเทา หรือสีเทา มีจุดประสีน้ำตาลหรือสีแดงตลอดชั้นดินบางแห่งมีศิลาแลงอ่อนหรือก้อนสารเคมีพวกเหล็กและแมงกานีสปะปนอยู่ด้วย กลุ่มดินนี้เกิดจาก พวกตะกอนลำนํ้าเป็นดินลึกลับมากมีการระบายน้ำเลวพบตามที่ราบ ตั้งแต่ที่ราบน้ำท่วมถึงลานตะพักลำนํ้าระดับต่ำ น้ำแข็ง ๓๐-๕๐ ซม. นาน ๓-๕ เดือน ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำหรือค่อนข้างต่ำ pH ๔.๕-๕.๕ ได้แก่ ชุดดินบางนรา มโนรมย์ เชียงราย นครพนม ปากท่อ และแก่ง สู่โห่งโลก ท่าศาลา คลองขุด สตูล วังตอง

ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวส่วนใหญ่ใช้ทำนา หรือปลูกพืชล้มลุกในฤดูแล้ง

ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน : ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำปฏิกิริยาของดินเป็นกรดแก่ฤดูฝน น้ำแข็งนาน ๓-๕ เดือน

การจัดการดิน	พืชไร่	พืชไร่ปลูกได้หลังฤดูเก็บเกี่ยวข้าว ใช้ที่ดินปลูกพืชไร่อายุสั้นการเตรียมดินไถกลบเศษฟาง หลังการเก็บเกี่ยว ใส่ปุ๋ยเคมีและอินทรีย์วัตถุ เพื่อทดแทนธาตุอาหารที่พืชดูดไปใช้ปรับปรุงระดับ pH ของดินให้เหมาะสมกับชนิดของพืชไร่ที่ปลูกชนิดของพืชไร่หลังฤดูเก็บเกี่ยวข้าว เช่นเดียวกับดินกลุ่มที่ ๕
	นาข้าว	การเตรียมดินปลูกข้าวเหมือนกลุ่มดินที่ ๑ การใช้พันธุ์ข้าวเหมือนกลุ่มดินที่ ๔ การใช้ปุ๋ยเหมือนกับกลุ่มดินที่ ๑ แต่กลุ่มดินนี้มีธาตุ k ที่เป็นประโยชน์ต่อข้าวต่ำ การใช้ปุ๋ยเคมีควรพิจารณาการเพิ่มธาตุ k เข้าไปด้วยในอัตรา ๖ กก. k๒๐/ ไร่ สำหรับการปลูกข้าวหรืออาจใช้ปุ๋ย N-P-K ทดแทนสูตร ๑๖-๑๖-๘ หรือสูตรใกล้เคียงในอัตรา ๒๐-๓๕ กก./ ไร่ ใส่ครั้งที่ ๑ ครั้งที่ ๒ ใช้ปุ๋ย ๔๖-๐-๐ ใส่ในอัตรา ๕-๑๕ กก./ ไร่ ช่วงข้าวตั้งท้อง
	ไม้ ผล และไม้ยืนต้น	การเตรียมดินและการใส่ปุ๋ย เหมือนกลุ่มดินที่ ๕ ไม้ผลที่เหมาะสม เหมือนกลุ่มดินที่ ๕

กลุ่มชุดดินที่ ๗

ลักษณะโดยทั่วไป : เนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว มีสีน้ำตาล หรือสีน้ำตาลปนเทา พบจุดประสีน้ำตาล สีแดงปนเหลือง สีน้ำตาลปนแดง หรือดินสีปะปนตลอดชั้นดิน กลุ่มดินนี้เกิดจากพวกตะกอนลำนํ้าเป็นดินลึกลับมีการระบายน้ำค่อนข้างเลว พบตามพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ฤดูฝนขังน้ำลึก ๓๐-๕๐ ซม. นาน ๓-๕ เดือน ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง pH ๖.๐-๖.๐ ได้แก่ ชุดดิน นครปฐม ผักกาด เดิมบาง อุดรดิตถ์ ท่าตูม สุโขทัย พิจิตร

ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวส่วนใหญ่ใช้ทำนา ถ้าหากมีการชลประทานและการจัดการที่ดีสามารถทำนาได้ ๒ ครั้ง ให้ผลผลิตค่อนข้างสูง

ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน : ฤดูฝนมีน้ำแช่ขังนาน ๓ - ๕ เดือน

การ จัดการ ดิน	พืชไร่	พืชไร่ปลูกได้หลังฤดูเก็บเกี่ยวข้าว การปลูกพืชไร่ควรใช้พืชตระกูลถั่วปลูกร่วมในระบบการปลูกพืช การเตรียมดินควรไถกลบตอซังฟางข้าวลงไปดินเพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุใช้ปุ๋ยเคมี และปุ๋ยอินทรีย์เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุใช้ปุ๋ยเคมี และปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อเพิ่มธาตุอาหารให้แก่ดิน เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน และปรับปรุงกายภาพของดิน ชนิดของพืชหลังฤดูเก็บเกี่ยวข้าว เช่นเดียวกลุ่มดินที่ ๕
	นาข้าว	การเตรียมดินเหมือนกลุ่มดินที่ ๔ ควรใช้พันธุ์ข้าวเหมือนกลุ่มดินที่ ๔
	ไม้ ผล และ ไม้ ยืนต้น	ยกร่องปลูกไม้ผล และทำคันดินล้อมรอบ เพื่อป้องกันน้ำซึมจากแปลงนาข้างเคียง การใช้ปุ๋ยเหมือนกลุ่มดินที่ ๕ ไม้ผลที่เหมาะสมเหมือนกลุ่มดินที่ ๕

กลุ่มชุดดินที่ ๑๖

ลักษณะโดยทั่วไป : เนื้อดินเป็นพวกดินร่วนปนทรายแบ่ง มีดินสีน้ำตาลอ่อน หรือสีน้ำตาลปนเทา และมีจุดประสีน้ำตาลเข้ม สีเหลือง หรือสีแดง ในดินชั้นล่างอาจพบพวกเหล็ก และแมงกานีสปะปน กลุ่มดินนี้เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ พบบริเวณพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ตามลานตะพักลำน้ำระดับต่ำ มีน้ำแช่ขังลึกน้อยกว่า ๓๐ ซม. นาน ๔-๕ เดือน เป็นดินสีมาก มีการระบายน้ำเร็ว มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ หรือค่อนข้างต่ำ pH ๕.๐-๖.๐ ได้แก่ชุดดินหินกอง ศรีเทพ และพานทอง ลำปาง เกาะใหญ่

ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวส่วนใหญ่ใช้ทำนา

ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน : หน้าดินแน่นทึบทำให้ข้าวแตกกอได้ยาก ความอุดมสมบูรณ์ต่ำฤดูฝนมีน้ำแช่ขังนาน ๔ - ๕ เดือน

การ จัดการดิน	พืชไร่	ยกร่อง และทำทางระบายน้ำเอาไว้เป็นระยะ เพิ่มวัตถุปรับปรุงดินในปริมาณ และอัตราสูง เพื่อให้ได้ผลในการปรับโครงสร้างของดินไม่ให้น้ำแน่นทึบ ควรใส่ปูน ๐.๕ ตัน/ไร่
	นาข้าว	เหมือนกลุ่มชุดดินที่ ๕
	ไม้ ผล และ ไม้ ยืนต้น	ขุดทำคันดินล้อมรอบบริเวณพื้นที่ เพื่อป้องกันน้ำท่วม และทำระบายน้ำออกในช่วงระดับน้ำใต้ดิน และยกร่องจัดหาแหล่งน้ำให้เพียงพอในฤดูแล้งใส่ปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน และเพิ่มธาตุอาหาร

กลุ่มชุดดินที่ ๓๓

ลักษณะโดยทั่วไป : เนื้อดินเป็นพวกดินร่วนปนทรายแบ่ง ดินมีสีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลปนแดง บางแห่งในดินชั้นล่างลึกๆ มีจุดประสีเทา และน้ำตาล อาจมีแร่ไมก้า หรือก้อนปูนปะปน เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ พบบนสันดินริมน้ำเก่า และเนินตะกอนรูปพัด มีพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงเป็นลูกคลื่นลอนลาด มีความลาดชันประมาณ ๒-๑๒% เป็นดินสีมาก มีการระบายน้ำถึงดีปานกลาง ระดับน้ำใต้ดินอยู่ลึกกว่า ๑ เมตรตลอดปี มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง ดินชั้นบนมี pH ประมาณ ๖.๕-๗.๕ ได้แก่ชุดดินดงยางเอน ชุดดินกำแพงแสน ชุดดินกำแพงเพชร และชุดดินลำสนธิธาตุพนม

ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน : มีความเสี่ยงต่อการขาดน้ำได้ในบางปี

การ จัดการดิน	พืชไร่	ควรปลูกพืชหมุนเวียน โดยใช้พืชตระกูลถั่วร่วมด้วยในระบบปลูกพืช ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยคอก หรืออินทรีย์วัตถุ ใส่ปุ๋ยเคมีเพื่อทดแทนธาตุอาหารที่พืชดูดไปจากดิน ชนิดของพืชไร่ เช่นเดียวกับกลุ่มดินที่ ๒๘
	นาข้าว	ไม่เหมาะสมสำหรับการทำงาน เนื่องจากเป็นดินที่อยู่ในพื้นที่สูงมีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นยากแก่การเก็บกักน้ำ
	ไม้ ผล และ ไม้ยืนต้น	ปลูกไม้ผลในแนวระดับ และแนวชันบันได ตามเปอร์เซ็นต์ความลาดเทของพื้นที่ ขุดร่องน้ำระหว่างแถวปลูก เพื่อชะลอความเร็วของน้ำผ่านผิวหน้าดิน และระบายน้ำ ช่องว่างระหว่างแถวปลูกพืชไร่เป็นพืชแซม หรือปลูกพืชคลุมดินยึดผิวหน้าดิน ในบางพื้นที่จะเกิดน้ำท่วมให้ทำทางระบายน้ำ ทางเบนน้ำ

กลุ่มชุดดินที่ ๔๗

ลักษณะโดยทั่วไป : เนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว หรือดินร่วน ที่มีเศษหินปะปนมาก และพบชั้นหิน พื้นลึก ๕๐-๘๐ ซม.ดินมีสีน้ำตาล สีนํตาลปนแดง เกิดจากการสลายตัวผุพังของหินเนื้อละเอียด มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงเนินเขา มีความลาดชันประมาณ ๒-๒๐% เป็นดินต้น มีการระบายน้ำดี ระดับน้ำใต้ดินอยู่ลึกกว่า ๓ เมตรตลอดปี มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำถึงปานกลาง pH ๕.๐-๗.๕ ส่วนใหญ่เป็นป่าเบญจพรรณ และป่าเต็งรัง บางแห่งทำไร่เลื่อนลอย หรือปลูกป่าทดแทน ได้แก่ชุดดินลี มวกเหล็ก นครสวรรค์ ท่าลี่ สบปราบ และไพศาลี หินซ้อน โคกปรัด โป่งน้ำร้อนนาง

ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวเป็นป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง หรือป่าละเมาะ บางแห่งใช้ทำไร่เลื่อนลอยหรือปลูกป่าทดแทน

ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน : ดินต้นมากมีชั้นหินผุ และหินพื้น น้ำซึมผ่านชั้นดินได้ปานกลางถึงค่อนข้างเร็ว มีการอุ้มน้ำปานกลางถึงต่ำ ดินถูกกัดกร่อนได้ง่ายที่ความลาดชันสูง สภาพพื้นที่ เป็นลูกคลื่นถึงเนินเขา ระดับน้ำใต้ดินลึก

การ จัดการ ดิน	พืชไร่	ไม่เหมาะสมในการปลูกพืชไร่ ถ้าเป็นพื้นที่ที่เกษตรกรถือครองควรเปลี่ยนรูปแบบการเกษตรไปปลูกไม้โตเร็วประกอบกับระบบอนุรักษ์ เช่นปลูกพืชคลุมที่มีระบบรากยึดดิน หรือทำฟุ้งหลุมระหว่างคันดิน ในพื้นที่ลาดชันถึงเนินเขาควรสงวนไว้เป็นป่า
	นาข้าว	ไม่เหมาะสมสำหรับการทำงาน
	ไม้ ผล และ ไม้ยืนต้น	เหมือนกลุ่มดินที่ ๔๖ การปลูกไม้ผลต้องมีการปรับปรุงดิน ปลูกเพื่อให้การอุ้มน้ำของดินดีขึ้น ไม้ผลที่เหมาะสมควรเป็นไม้ผลขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ เช่น มะขาม มะม่วง

กลุ่มชุดดินที่ ๔๙

ลักษณะโดยทั่วไป : เนื้อดินเป็นพวกดินร่วนปนทราย ดินล่างเป็นดินเหนียวปนลูกรัง หรือเศษหินทราย ดินมีสีน้ำตาล หรือเหลือง ไตลงไปเป็นดินเหนียวสีเทา มีจุดประสีน้ำตาล สีแดง และสีลาแสงอ่อนปะปนอยู่ด้วยเป็นจำนวนมาก อาจพบชั้นหินทราย หรือหินดินดานที่ผุพังสลายตัวในชั้นถัดไป พบบริเวณพื้นที่ตอน มีลักษณะเป็นลูกคลื่น มีความลาดชัน ๓-๒๐% เป็นดินตื้นถึงตื้นมาก มีการระบายน้ำดีระดับน้ำใต้ดินอยู่ลึกกว่า ๒ เมตร มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ pH ๕.๐-๖.๕ ส่วนใหญ่เป็นป่าเต็งรังบางแห่งใช้ปลูกพืชไร่ และไม่โตเร็ว พืชหญ้าธรรมชาติ ได้แก่ ชุดดินโพธิ์พัสัย และสกล บรปือ

ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวใช้ปลูกพืชไร่ พืชหญ้าธรรมชาติ ที่รกร้างว่างเปล่า ป่าเต็งรัง หรือใช้ปลูกไม้โตเร็ว

ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน : ดินตื้นปนลูกรังแน่นทึบ มีชั้นศิลาแลง และหินพื้นน้ำซึมผ่านชั้นใต้ดินได้ปานกลางถึงช้า การอุ้มน้ำของดินต่ำถึงปานกลาง ดินมีการกักต่อน้ำมากที่ความลาดชันสูง ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ

การ จัดการ ดิน	พืชไร่	ไม่ค่อยเหมาะสมในการปลูกพืชไร่ เกษตรกรอาจใช้ประโยชน์ปลูกไม้โตเร็ว หรือพืชหญ้าเลี้ยงสัตว์ ควรปลูกพืชสลับเป็นแถบนอกเหนือไปจากการปลูกพืชคลุมตามไหล่ทาง และการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ ในพื้นที่ลาดชันควรสงวนไว้เป็นป่าเกษตรที่ใช้ประโยชน์ที่ดินในการทำเกษตร เช่น มันสำปะหลัง ควรปลูกพืชตระกูลถั่วร่วมด้วย
	นาข้าว	ไม่เหมาะสมสำหรับการทำนา
	ไม้ผล และไม้ ยืนต้น	เหมือนกลุ่มดินชุดที่ ๔๖ เน้นการใช้อินทรีย์วัตถุในการปรับปรุงดินหลุมปลูกให้มีการอุ้มน้ำดีขึ้น และปลูกพืชคลุมดินเพื่อเพิ่มเติมวัสดุอินทรีย์ลงไปดิน ไม้ผลที่ใช้ปลูกควรจะเป็นไม้ผลขนาดกลาง เช่น มะนาว ส้มเขียวหวาน น้อยหน่า พุทรา มะละกอ

๒. ข้อมูลทางด้านชีวภาพ

ตำบลท่าเสา มีพื้นที่ปลูกทำนาปีทั้งหมด ๒,๓๘๐ ไร่ เกษตรกรมีพื้นที่ถือครองในการทำนาเฉลี่ย ๑๒ ไร่/ ครอบครัว

- สภาพการทำนา พื้นที่การทำนาเป็นพื้นที่ราบ และที่ราบลุ่ม มีพื้นที่กระจายอยู่ในพื้นที่ หมู่ ๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖, ๗, ๘, ๙ และ ๑๐ เกษตรกรทำนาส่วนใหญ่ทำนาหว่านน้ำตม ปลูกข้าวเจ้าไม่ไว ต่อช่วงแสงเช่นข้าวพันธุ์สุพรรณบุรี๑, พิษณุโลก๒, ปทุมธานี๑, ชัยนาท๑ ซึ่งเป็นพันธุ์ที่ให้ผลผลิตต่อไร่สูง เป็นที่ต้องการของตลาดและโรงสี และทำนาดำข้าวพันธุ์ขาวมะลิ ๑๐๕ เกษตรกรทำนาโดยอาศัยน้ำฝน น้ำบ่อ ทำการเกษตร

- การใช้ปุ๋ย มีการใช้ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ และ ๔๖-๐-๐ มาก แต่การใช้ของเกษตรกรยังไม่ถูกสูตร และระยะเวลาในการเจริญเติบโตของข้าว มีเกษตรกรบางส่วนใช้ปุ๋ยชีวภาพทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมี เนื่องจากปุ๋ยเคมีมีราคาแพง และผลผลิตข้าวได้ผลตอบแทนต่อไร่สูง และมีคุณภาพ

- การใช้สารเคมี ยังมีการใช้สารเคมีเป็นจำนวนมาก และใช้ปริมาณที่สูง การใช้ยังไม่ถูกต้อง และเหมาะสม

- ผลผลิต ผลผลิตข้าวนาปีเฉลี่ย ๗๐๐ กก./ ไร่ และเกษตรกรมีข้าวเพื่อจำหน่าย ๙๐% เก็บไว้ทำพันธุ์ ๕% และเพื่อบริโภค ๕% ผลผลิตส่วนใหญ่จำหน่ายให้กับพ่อค้าในท้องถิ่น และโรงสี

- การปลูกพืชไร่

๑. พืชผัก ตำบลท่าเสา มีพื้นที่ปลูกผักประมาณ ๒๒๐ ไร่ ผักที่ปลูกส่วนใหญ่ คือ หอมแดง หอมแบ่ง ถั่วฝักยาว มะเขือ ผักบุ้งจีน เป็นการปลูกพืชหมุนเวียนกันไปในพื้นที่เดิม

การใช้ปุ๋ย เกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมีเป็นส่วนใหญ่ โดยใช้ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ และปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ มีเพียงบางส่วนที่ใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์

การใช้สารเคมี เกษตรกรมีการใช้สารเคมีจำนวนมากในพื้นที่ปลูกผัก โดยไม่คำนึงถึงสภาพแวดล้อมและสารพิษตกค้างในผลผลิต

๒. ไม้ผล

- ไม้ยืนต้น ตำบลท่าเสา มีพื้นที่ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้นประมาณ ๑๗๓ ไร่ ส่วนใหญ่เป็นการปลูกแบบสวนผสม ไม้ผลที่สำคัญของตำบลท่าเสา คือ มะม่วง ซึ่งมีพื้นที่ปลูกในหมู่ที่ ๑-๑๐ ส่วนใหญ่ พันธุ์ที่ปลูก คือ เขียวเสวย, น้ำดอกไม้

- การใช้ปุ๋ย เกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ และสูตร ๑๓-๑๓-๒๑ ในการปรับปรุงคุณภาพให้มียีสหวน มีเกษตรกรบางรายใช้ปุ๋ยชีวภาพ ในการลดต้นทุนการผลิตแทนการใช้ปุ๋ยเคมี และการใช้สารเคมี

๓. ข้อมูลทางเศรษฐกิจ

๑. ขนาดการถือครองที่ดิน

เกษตรกรตำบลท่าเสา มีการถือครองที่ดิน เพื่อใช้ในการทำนา โดยเฉลี่ยครอบครัวละ ๑๒ ไร่

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี (ราย)	พื้นที่ปลูกข้าวนาปี (ไร่)
๑	บ้านคลองห้วยไผ่	๑๒	๘๐
๒	บ้านหนองบัว	๑๕	๑๕๐
๓	บ้านหนองผา นาโปร่ง	๓๕	๒๘๖
๔	บ้านหนองคำฮ้อย	๒๖	๒๒๐
๕	บ้านม่อนดินแดง	๒๒	๔๑๙
๖	บ้านบดง	๒๐	๔๒๐
๗	บ้านดงตะขบ	๒๐	๒๔๐
๘	บ้านดงตะขบ	๑๔	๑๑๕
๙	บ้านหนองหิน	๒๕	๒๘๐
๑๐	บ้านม่อนดินแดงเหนือ	๒๑	๑๗๐
รวม		๒๑๐	๒,๓๘๐

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปรัง (ราย)	พื้นที่ปลูกข้าวนาปรัง (ไร่)
๑	บ้านคลองห้วยไผ่	๑	๑๔.๒
๒	บ้านหนองบัว	๓	๓๗
๕	บ้านม่อนดินแดง	๔	๗๗.๓
๖	บ้านบดง	๕	๖๓.๑
๗	บ้านดงตะขบ	๑๔	๑๔๗
๘	บ้านดงตะขบ	๙	๔๕.๓
๑๐	บ้านม่อนดินแดงเหนือ	๓	๓๗.๓
รวม		๓๙	๔๒๓

๒. ปฏิทินกิจกรรมในการปลูกพืช

ชื่อพืช	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
๑. ข้าวนาปี						←	←	←	←	←	←	←
๒. ข้าวนาปรัง				→							←	
๓. หองแดง, หอมแบ่ง	←	←	←	→						←	←	←
๔. พืชผักอื่นๆ	←											→

๓. การประกอบอาชีพ

- อาชีพหลักของหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางเกษตรกรรม รับจ้าง

ข้าราชการ และค้าขาย

๑. รับจ้าง	๓๐.๘๗ %
๒. เกษตรกรรม	๕๖.๓๘ %
๓. รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	๔.๗๐ %
๔. ค้าขาย	๘.๐๕ %

๔. แรงงาน และการเคลื่อนย้ายแรงงาน

แรงงานที่ใช้ในภาคเกษตรกรรมในตำบลท่าเสา ใช้แรงงานจากสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกร ซึ่งมีแรงงานเฉลี่ยครอบครัวละ ๒-๓ คน ของครัวเรือนทั้งหมด บางรายที่มีสมาชิกครัวเรือนที่เป็นวัยแรงงานไม่พอ กับกิจกรรมที่ทำอยู่จะจ้างแรงงานที่มีอยู่ในตำบลเข้าช่วย

ต้นทุนการผลิตข้าวนาปี- นาปรัง

ของตำบลท่าเสา อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์

ที่	รายการข้อมูล	หน่วย (บาท/ไร่)
๑	ค่าเตรียมดิน	๔๕๐
๒	ค่าปลูก (หว่าน)	๕๐
๓	ค่าพันธุ์ ๓๐ กก./ ไร่	๔๕๐
๔	ค่าปุ๋ย	
	- สูตร ๔๖-๐-๐ จำนวน ๓๐ กก./ไร่ รวมเป็นเงิน	๔๘๐
	- สูตร ๑๖-๒๐-๐ จำนวน ๒๐ กก./ไร่ รวมเป็นเงิน	๓๖๐
	- ค่าจ้างหว่าน/ ใส่ปุ๋ย	๕๐
๕	ค่าสารเคมีคุมวัชพืช	
	- ค่าสารเคมี	๘๐
	- ค่าจ้างฉีด/ พ่นสารเคมี	๕๐
๖	ค่าสารเคมีกำจัดโรคและแมลง	
	- ค่าสารเคมี	๑๒๐
	- ค่าจ้างฉีด/ พ่นสารเคมี	๑๐๐
๗	ค่าเก็บเกี่ยว	
	- ค่าเครื่องจักรเก็บเกี่ยว	๔๕๐
๘	ค่าขนย้ายผลผลิต	๘๐
๙	ค่าเช่าที่ดิน	๘๐๐
	รวม	๓,๕๒๐

ต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ของตำบลท่าเสา อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์

ที่	รายการข้อมูล	หน่วย (บาท/ไร่)
๑	ค่าเตรียมดิน	๒๐๐
๒	ค่าปลูก (ใช้แรงงานปลูก)	๒๐๐
๓	ค่าพันธุ์ ๓ กก./ ไร่	๓๖๐
๔	ค่าปุ๋ย	
	- สูตร ๑๕-๑๕-๑๕ จำนวน ๒๕ กก./ ไร่ รวมเป็นเงิน	๖๗๐
	- ค่าจ้างหว่าน/ ใส่ปุ๋ย	๑๕๐
๕	ค่าสารเคมีคุมวัชพืช	
	- ค่าสารเคมี	๖๐
	- ค่าจ้างฉีด/ พ่นสารเคมี	๕๐
๖	ค่าสารเคมีกำจัดโรคและแมลง	
	- ค่าสารเคมี	-
	- ค่าจ้างฉีด/ พ่นสารเคมี	-
๗	ค่าเก็บเกี่ยว	
	- ค่าแรงงานเก็บเกี่ยว	๖๐๐
๘	ค่าขนย้ายผลผลิต	๑๕๐
๙	ค่าเช่าที่ดิน	๕๐๐
๑๐	อื่นๆ (ค่าดอกเบี้ย, เรื่องอุปกรณ์ ฯลฯ)	
	รวม	๒,๗๔๐
	ผลผลิตเฉลี่ย ๘๐๐ - ๑,๐๐๐ กก./ ไร่	

ต้นทุนการผลิตพืชหอมแดง

ของตำบลท่าเสา อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์

ที่	รายการข้อมูล	หน่วย (บาท /ไร่)
๑	ค่าเตรียมดิน	๖๖๐
๒	ค่าปลูก (ใช้แรงงานปลูก)	๑,๘๐๐
๓	ค่าพันธุ์ ๑๕๐ กก./ ไร่	๓,๐๐๐
๔	ค่าปุ๋ย	
	- สูตร ๑๕-๑๕-๑๕ จำนวน ๕๐ กก./ ไร่ รวมเป็นเงิน	๑,๒๕๐
	- สูตร ๔๖-๐-๐ จำนวน ๕๐ กก. /ไร่ รวมเป็นเงิน	๘๐๐
	- ค่าจ้างหว่าน/ ใส่ปุ๋ย	๒๔๐
๕	ค่าสารเคมีคุมวัชพืช	
	- ค่าสารเคมี	๖๐๐
	- ค่าจ้างฉีด/ พ่นสารเคมี	๕๐
๖	ค่าสารเคมีกำจัดโรคและแมลง	
	- ค่าสารเคมี	๕๒๐
	- ค่าจ้างฉีด/ พ่นสารเคมี	๕๐
๗	ค่าเก็บเกี่ยว	
	- ค่าแรงงานเก็บเกี่ยว	๑,๘๐๐
๘	ค่าขนย้ายผลผลิต	๑,๕๐๐
๙	ค่าเช่าที่ดิน	๑๐๐๐
๑๐	ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	๕๐๐
๑๐	อื่น ๆ (ค่าดอกเบี้ย, เรื่องอุปกรณ์ฯลฯ)	
	รวม	๑๓,๗๗๐
	ผลผลิตเฉลี่ย ๒,๕๐๐ กก./ ไร่	

๕. แหล่งเงินเพื่อการเกษตร

เกษตรกรในพื้นที่ตำบลท่าเสา ใช้แหล่งเงินทุน ในการประกอบอาชีพ ดังนี้

แหล่งเงินทุน

- ธนาคารพาณิชย์ ๑ %
- พ่อค้าท้องถิ่น ๒ %
- ธกส. ๔๕ %
- สหกรณ์ ๓๕ %

- ญาติพี่น้อง ๒ %
- ตนเอง ๑๕ %

๖. การตลาดผลผลิตการเกษตร

ข้าวเปลือก

- เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตให้กับโรงสี ในพื้นที่อำเภอเมืองอุดรดิตถ์ และพ่อค้าในท้องถิ่น การซื้อขายราคาขึ้นอยู่กับพันธุ์ข้าว ความชื้น สิ่งเจือปน

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

- ผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จำหน่ายให้กับพ่อค้าท้องถิ่นซึ่งเป็นตัวแทนรับซื้อ และส่งจำหน่ายต่างจังหวัด และกรุงเทพมหานครราคาผลผลิตขึ้นอยู่กับพ่อค้าเป็นตัวกำหนด

พืชผัก

- ผลผลิตจำหน่ายให้กับพ่อค้าในท้องถิ่นรับไปจำหน่ายในตลาดเทศบาลในตัวจังหวัด
ราคาของผลผลิตขึ้นอยู่กับพ่อค้าผู้รับซื้อเป็นตัวกำหนด

๔. ด้านสังคม

๑. จำนวนประชากร และครัวเรือน

หมู่ที่	จำนวนเกษตรกรทั้งหมด	จำนวนประชากร		รวม	จำนวนครัวเรือนเกษตรกร
		ชาย	หญิง		
๑	๕๑	๔๒๒	๔๗๐	๘๙๒	๑๒
๒	๘๓	๔๒๗	๔๙๓	๙๒๐	๒๗
๓	๒๒๓	๙๗๓	๑,๐๘๘	๒,๐๖๑	๖๘
๔	๑๙๖	๙๒๗	๑,๐๕๔	๑,๙๘๑	๖๓
๕	๑๕๗	๖๓๒	๗๐๖	๑,๓๓๘	๕๑
๖	๑๐๓	๗๗๒	๗๘๖	๑,๕๕๘	๓๒
๗	๔๘	๓๘๒	๔๒๓	๘๐๕	๒๗
๘	๙๒	๑,๗๒๙	๕๕๓	๒,๒๘๒	๓๒
๙	๙๗	๔๔๙	๕๑๔	๙๖๓	๓๔
๑๐	๑๐๔	๕๕๕	๕๕๖	๑,๑๑๑	๓๓
รวม	๑,๑๕๔	๗,๒๖๘	๖,๖๔๓	๑๓,๙๑๑	๓๗๙

สถานการณ์ของชุมชน

๑. ปัญหาของชุมชน

ด้านกายภาพ

๑. สภาพดินเป็นชุดดินที่เหมาะสมสำหรับการทำนา ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง ในพื้นที่ลุ่มมากๆ จะมีปัญหาเรื่องการระบายน้ำ ซึ่งทำให้เกิดน้ำท่วมในฤดูฝน

๒. แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

- มีระบบคลองส่งน้ำเข้าไม่ทั่วถึงในพื้นที่การเกษตรคลองชำรุด
- น้ำไม่เพียงพอในพื้นที่การเกษตรในฤดูแล้ง
- ป่อบาดาลตื้นเขิน

๓. น้ำท่วมขังในพื้นที่การเกษตร

- ไม่มีคลอง หรือระบบการระบายน้ำที่ดีในฤดูฝน

ด้านชีวภาพ

- ปัญหาการระบาดของศัตรูพืช
- ปัญหาโรคระบาดในสัตว์ปีก
- ปัญหาการใช้ปุ๋ยเคมี และสารเคมีสูงในพื้นที่
- ปัญหาสารพิษตกค้างในผลผลิตทางการเกษตร
- ปัญหาขาดแคลนพันธุ์ปลา

ด้านเศรษฐกิจ

- ปัญหาราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ
- ปัญหาต้นทุนการผลิต/ ไร่ สูง
- ปัญหาการขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ดี
- ปัญหาภาวะหนี้สินของเกษตรกรสูง

ด้านสังคม

- ปัญหาด้านการรวมกลุ่ม และการบริหารงานกลุ่มยังไม่เข้มแข็งพอ
- ปัญหาการขาดเทคโนโลยีในการผลิตพืช สัตว์ และประมง
- ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อสุขภาพ
- ภูมิปัญญาชาวบ้านยังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร
- ค่านิยมของเยาวชนเกษตรหันไปหาอาชีพอื่น

การลำดับความสำคัญของปัญหา

- น้ำเพื่อการเกษตร
- การขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ดี
- น้ำท่วมขังในพื้นที่การเกษตร
- โรคแมลงศัตรูพืชระบาด
- ต้นทุนการผลิตมีราคาสูง
- ราคาผลผลิตทางการเกษตรต่ำ

- ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- สารพิษตกค้างในผลผลิตทางการเกษตร
- ขาดเทคโนโลยีในการผลิตพืช สัตว์ และประมง
- สิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อสุขภาพ
- การขาดแคลนพันธุ์ปลา
- ภูมิปัญญาชาวบ้านยังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร
- ค่านิยมของเยาวชนเกษตรกรที่หันไปหาอาชีพอื่น

ศักยภาพของชุมชน

สภาพพื้นที่ของชุมชนตำบลท่าเสา เหมาะสมสำหรับการทำเกษตร เป็นแหล่งผลิต และสมาชิกในชุมชนมีความชำนาญในการผลิตข้าว พืช และไม้ผลผลิตทางการเกษตรส่วนใหญ่มีคุณภาพ แต่จะออกพร้อมกัน ทำให้ราคาตกต่ำ

๑. มีแหล่งเงินกองทุนหมู่บ้านที่สามารถกู้ยืม ทำให้เกิดประโยชน์ในการประกอบอาชีพ
๒. อยู่ใกล้ชุมชนใหญ่ของจังหวัด ซึ่งเป็นแหล่งจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร

วิสัยทัศน์ของชุมชน

๑. โครงสร้างพื้นฐาน และแหล่งน้ำ มีความสะดวกทุกด้าน
๒. ภาคเกษตรมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในรูปแบบเกษตรยั่งยืน
๓. ประชาชนปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ พร้อมมีสุขภาพที่แข็งแรง และมีอายุยืน
๔. ประชาชนได้รับความรู้ และข่าวสารอย่างทั่วถึง ตลอดจนรักษานขนบธรรมเนียม และวัฒนธรรม ประเพณีที่ดีงามสืบต่อไป
๕. กลุ่มและชุมชน มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้
๖. มีระบบการเมือง การบริหาร การปกครองที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล
๗. ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมดี ไม่มีมลพิษ

การวิเคราะห์, สังเคราะห์ข้อมูล

๑. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม

จุดแข็ง, จุดอ่อน, โอกาส, และอุปสรรค

จากข้อมูลสภาพแวดล้อมภายใน และสภาพแวดล้อมภายนอกของชุมชน ตำบลท่าเสา อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์ ดังที่กล่าวมา นำมาพิจารณา เพื่อวิเคราะห์ และกำหนดกลยุทธ์ทางเลือกได้ ดังนี้

๑. จุดแข็งของตำบลท่าเสา (ปัจจัยภายใน) มีดังนี้

๑. เป็นตำบลที่มีพื้นที่ติดต่อกับเขตเทศบาลเมืองอุตรดิตถ์
๒. มีเส้นทางสัญจรในการคมนาคมติดต่อกับเขตเทศบาลเมืองอุตรดิตถ์ อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ที่สะดวก รวดเร็ว ใช้เวลาน้อย
๓. มีระบบคลองชลประทานไหลผ่านตำบล เอื้ออำนวยต่อการทำการเกษตร
๔. ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบกิจการเกี่ยวกับค้าขาย หอพัก ธุรกิจขนาดย่อม ทำให้เทศบาลตำบลท่าเสามีรายได้จากภาษีป้าย ภาษีโรงเรือน และที่ดินเป็นจำนวนมาก
๕. มีหนองน้ำสาธารณะประโยชน์ จำนวน ๒ แห่ง สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ คือ “หนองบัว หมู่ที่ ๒ และหนองช้างเปรี้ยว หมู่ที่ ๖”
๖. มีผลิตภัณฑ์ที่ขึ้นชื่อมานานคือ “ไม้กวาดตองกง”
๗. มีค่ายทหารจังหวัดทหารบกอุตรดิตถ์ (จทบ.อต.) อยู่ในพื้นที่
๘. มีโรงพยาบาลค่ายพระยาพิชัยดาบหัก (โรงพยาบาลของทางราชการ) อยู่ในพื้นที่

๒. จุดอ่อนของตำบลท่าเสา (ปัจจัยภายใน) มีดังนี้

๑. หนองน้ำสาธารณะ (หนองบัว, หนองช้างเปรี้ยว) ยังไม่มีการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว
๒. ผลิตภัณฑ์ “ไม้กวาดตองกง” ยังไม่ได้รับการพัฒนาทางด้านเทคนิคและการตลาด
๓. น้ำท่วมพื้นที่ทำการเกษตรบ่อยครั้ง สาเหตุจากการขาดระบบการชลประทานที่ถูกต้องตามหลักวิศวกรรมศาสตร์
๔. พื้นที่ของหมู่บ้านบางหมู่บ้านขาดแคลนน้ำเพื่อการบริโภค อุปโภคโดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้งเป็นประจำทุกปี
๕. เป็นชุมชนหนาแน่นและมักก่อให้เกิดปัญหาทางมลภาวะ เช่นปัญหากลิ่นมูลสุกร, ปัญหากลิ่นมูลไก่ เป็นต้น

๓. โอกาสของตำบลท่าเสา (ปัจจัยภายนอก) มีดังนี้

๑. มีเทศบาลตำบลในพื้นที่ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบล ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ (Economic) สังคม (Social) และการเมือง (Political) ทำให้มีงบประมาณเป็นของตนเองนำมาพัฒนาตำบล
๒. มีงบประมาณเพียงพอสำหรับการพัฒนาตำบลทั้งทางเทศบาลตำบลท่าเสาจัดเก็บเอง และที่ได้รับการจัดสรรจากทางรัฐบาล
๓. มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก รวดเร็ว เหมาะสมสำหรับการติดต่อส่วนราชการและขนถ่ายผลผลิตทางการเกษตร
๔. โรงพยาบาลค่ายพระยาพิชัยดาบหักสามารถรับคนไข้ได้ เพื่อแบ่งเบาภาระจากโรงพยาบาลจังหวัดอุตรดิตถ์และสถานีนอนมัยต่างๆ

๕. ได้รับงบประมาณจากทางเทศบาลตำบลท่าเสาในการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านแหล่งน้ำ ด้านการเมือง การบริหาร และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๖. มีอินเทอร์เน็ตประจำตำบลท่าเสา ที่ให้บริการเพื่อใช้สืบค้นข้อมูล ข่าวสารต่างๆ ทั่วประเทศ

๔. อุปสรรคของตำบลท่าเสา (ปัจจัยภายนอก) มีดังนี้

๑. ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนเท่าที่ควรในการประชุมประชาคมหมู่บ้าน/ ตำบล
 ๒. การขาดการบูรณาการ (Integration) การทำงานของฝ่ายท้องที่ (กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน) กับฝ่ายท้องถิ่น (เทศบาล)
 ๓. มีปัญหาด้านภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ภัยแล้ง บ่อยครั้ง
 ๔. กลุ่มแม่บ้านและกลุ่มอาชีพ ในตำบลท่าเสามีการรวมกลุ่ม แต่ไม่มีความเข้มแข็งและไม่มีความรู้ทางด้านการตลาดและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการผลิต
 ๕. ขาดงบประมาณในการพัฒนาหนองน้ำสาธารณะประโยชน์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแหล่งพักผ่อนหย่อนใจเนื่องจากต้องใช้งบการลงทุน (Investment) เป็นจำนวนมาก
 ๖. การแก้ไขปัญหาของฝ่ายท้องที่เป็นการมองปัญหาการแก้ไขปัญหาอย่างแยกส่วน
- เทศบาลตำบลท่าเสา จะต้องใช้โอกาสภายนอกและจุดแข็ง ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด พยายามให้ตัวกระทำภายนอก อุปสรรคทำความเสียหายให้กับตำบลให้น้อยที่สุด และพยายามหลีกเลี่ยงหรือแก้ไขจุดอ่อนของตำบล เพื่อโอกาสการพัฒนาในอนาคตของท้องถิ่น

กลยุทธ์ทางเลือก

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของชุมชน ตำบลท่าเสา อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์ ประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ดังกล่าวมาข้างต้น สร้างกลยุทธ์ทางเลือกได้

๑. อาศัยความเข้มแข็งของผู้นำท้องถิ่น และเทศบาลตำบล เป็นแกนนำในการพัฒนาชุมชนโดย
 - การระดมความร่วมมือจากประชาชนในชุมชน
 - การจัดสรรงบประมาณของ เทศบาลตำบล การดึงงบประมาณของหน่วยงานราชการต่างๆ และงบประมาณของจังหวัดอุตรดิตถ์
 - การนำเงินกองทุนหมู่บ้านจัดสรรเป็นแหล่งเงินทุนให้กลุ่มอาชีพ
 - การระดมความร่วมมือของส่วนราชการในท้องถิ่น อำเภอ จังหวัด เชื่อมโยงระดับกระทรวง ทบวง กรม

๒. จัดตั้งร้านค้าชุมชน รวบรวมความต้องการปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช เมล็ดพันธุ์ของเกษตรกร โดยผ่านกลุ่มเกษตรกรอาชีพต่างๆ เพื่อสร้างอำนาจต่อรองกับลูกค้า ให้ได้สินค้าที่มีคุณภาพและราคาถูกลงจำหน่ายแก่เกษตรกร

๓. พัฒนาอาชีพแก่เกษตรกรโดย
 - สร้างความเข้มแข็ง และความร่วมมือกันในกลุ่มเกษตรกรแต่ละอาชีพ โดยให้ผู้นำกลุ่มเกษตรกรมีบทบาทร่วม เช่น การจัดตั้งสภาอาชีพเป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษาแก่ เทศบาลตำบล และใช้เงินงบประมาณ และใช้เงินกองทุนหมู่บ้านที่จัดสรรให้แก่กลุ่มเกษตรกรแต่ละอาชีพต้องร่วมกันคิดร่วมกันทำร่วมกันรับผิดชอบโครงการที่จะนำเงินมาใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ หรือในการพัฒนาอาชีพ
 - การจัดตั้งศูนย์บริการ และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรขึ้นในชุมชน เพื่อให้บริการ

ข่าวสารข้อมูลและความรู้แก่เกษตรกร โดยเฉพาะการประสานความร่วมมือกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องในการให้ความรู้แก่เกษตรกร เรื่องการใช้ปุ๋ย และสารเคมีอย่างถูกต้อง เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และลดการก่อผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และเป็นการใช้วิธีการผลิตทางการเกษตรที่คำนึงถึงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การปรับปรุงบำรุงดินด้วยวิธีต่างๆ

- ส่งเสริมการเกษตรร่วมจากธุรกิจเอกชนเพิ่มมากขึ้น สร้างโอกาสให้เกษตรกรได้ทราบ และตัดสินใจด้วยตนเอง ดูแลให้เกษตรกรได้รับความเป็นธรรม และได้รับประโยชน์ตามสัญญา

- ส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษ โดยรวมกลุ่มผู้ผลิต จัดหาตลาดจำหน่าย

- สนับสนุนการแปรรูปผลิตผลการเกษตรเป็นการเพิ่มมูลค่าผลผลิต